CURAÇAOSCHE TOESTANDEN

Naar aanleiding van het laatste Verslag van
Bestuur en Staat

DOOR

W. R. MENKMAN

Wanneer er de laatste jaren hier te lande een verhoogde belangstelling valt te constateeren voor de Nederlandsche gebieden in Amerika, dan is dat, voor zoover Curaçao betreft ten minste, meer een van binnen uit gegroeide belangstelling bij het publiek in het moederland, dan een van daar ginds uit aangewakkerde.

De berichtgeving immers van Curaçao naar hier, journalistieke en ambtelijke, is noch bijzonder uitvoerig, noch bijzonder snel. Geheel in overeenstemming dus met de insulaire mentaliteit van het gewest en met zijn langdurig isolement.

Op Curaçao heeft men zich aangewend de kwesties van den dag onder elkander te bespreken, 's morgens aan den Waterkant, of later op de Societeit; vreemden hebben er niet mede te maken en van vreemden heeft de kleine blanke samenleving daarginds zich gedurende eeuwen omringd gezien. Zóó kan ook worden verklaard, dat een klein gebied als onze Benedenwindsche eilanden er een eigen, nergens elders gangbare taal op na houdt, ook als omgangstaal der ontwikkelden; de politieke, geographische en oeconomische situatie bracht mede, dat men zich van het Nederlandsch en andere „vreemde” talen moest kunnen bedienen, maar Papiamentoe sprekende voelde men zich onder elkaar.

Van die eigenaardige Curaçaosche geslotenheid tegenover de buitenwereld is wel op treffende wijze gebleken in verband met den beruchten overval van 8 Juni verleden jaar. Gesteld dat zoo iets ergens anders was voorgevallen, hoeveel meer zou er dan niet ter plaatse zelf dienaangaande zijn gepubliceerd.

Is het niet allermerkwaardigst dat eerst 8 maanden na dato en langs particulieren weg, als bij toeval hier te lande bekend moest worden, dat Rafel Simón Urbina op den dag van zijn optreden op Curaçao een proclamatie heeft uitgegeven, gericht niet alleen tot

de op het eiland vertoevende Venezolanen, maar ook tot de Curaçaonaars?

Wat er staande is gebleven van hetgeen onze Regeering in de eerste dagen na de overrompeling heeft bekend gemaakt kon — niettegenstaande de ter beschikking staande telegraphische en radio-verbinding — hier te lande pas worden vastgesteld toen, volle vijf maanden na dato, het rapport Hoorweg-Bennwitz in druk was verschenen; en deze publicatie liet nog enkele punten onopgehelderd, welke ook daarna onopgehelderd zijn gebleven. Zoo b.v. hoe het mogelijk is geweest, dat Urbina, met wien de Curaçaosche autoriteiten reeds twee maal eerder te maken hadden gehad (in 1922 en in 1928) en die in zijn proclamatie beweerde op Curaçao vrienden te hebben, in 1929 onopgemerkt weder op het eiland kon landen en wanneer en onder welke omstandigheden hij is aangekomen. Verder hoe het precies is toegegaan met de oplichting uit de Curaçaosche gevangenis van Perez en andere veroordeelden. Voorwaar geen onbelangrijke punten in het incident van 8 Juni 1929.

Maar ook intern bestaat er op Curaçao een zekere geslotenheid, een gemis aan openbaarheid, een gebrek aan contact tusschen Overheid en bevolking — en tusschen de verschillende bevolkingselementen onderling — waardoor ook de bestuurstaak wordt verzwaard; veel te lang heeft men zich van deze eigenaardige gesteldheid bij de beoordeeling van Curaçaosche toestanden niet voldoende rekenschap gegeven.

Zoo verloor het Politiek-Economisch Weekblad van 23 November 1929 deze gesteldheid uit het oog, toen het de meening uitsprak dat onder een zeker vroeger regiem op politioneel gebied er ongetwijfeld wel te voren iets zou zijn uitgelekt van de Venezolaansche samenzwering; dat men in de dagen van bedoeld regiem zeker niet beter op de hoogte was van hetgeen er voorviel zou gemakkelijk kunnen worden aangetoond.

Een teekenend staaltje der Curaçaosche gereserveerdheid op het gebied van publiciteit is ook het uitblijven van eenigszins uitvoerige berichten aangaande de rechtszaak tegen een aantal op het eiland achtergebleven onbelangrijke bijfiguren uit het drama van 8 Juni 1929, die tot onbeduidende straffen zijn veroordeeld. Dat het justitieele onderzoek veel nieuws zal hebben opgeleverd is nauwelijks te verwachten, maar men had daarom toch wel gaarne de overwegingen des rechters vernomen.

Tot besluit zal er nu nog in het Verslag van Bestuur en Staat van Curaçao 1930 een passende formulering moeten worden ge-

vonden voor § 1 der mededeelingen van algemeenen aard, in normale gevallen luidende „orde en rust werden in het verslagjaar niet verstoord”. Dat die afwijkende formuleering voor 1929, wanneer het verslag — 2 à 2½ jaar na de gebeurtenis van verleden jaar — onder de oogen van het publiek zal komen, nog eenig nieuw licht zal doen opgaan, valt allerminst te verwachten.

Meer te betreuren is het intusschen, dat wij ook op andere gegevens betreffende het vorige jaar waarschijnlijk wel tot eind 1931 of begin 1932 zullen moeten wachten, want de „koloniale verslagen” hebben de neiging steeds later te verschijnen en andere publicaties geven minder uitvoerige inlichtingen.

Het reeds verschenen jaarverslag der Rotterdamsche Kamer van Koophandel en Fabrieken bevat mededeelingen aangaande handel en verkeer *met* Curaçao, maar niet zooals vroeger een overzicht van den toestand *in* Curaçao, zij het dan ook met incompleet cijfermateriaal. Wellicht dat het verslag der Amsterdamsche Kamer wederom uitvoerige gegevens zal brengen, maar deze zullen dan toch alleen maar betrekking hebben op oeconomische aangelegenheden en wellicht, wat de cijfers betreft, niet het geheele jaar omvatten. Daarna zullen wij tegemoet mogen zien het verslag der Kamer van Koophandel en Nijverheid op Curaçao, dat gewoonlijk in den zomer verschijnt, met zeer interessante gegevens, alleen betrekking hebbende evenwel op het „hoofdeiland”. Voorts zal, in het najaar, het verslag der Curaçaosche Bank allerlei bijzonderheden bekendmaken aangaande het geheele gebied, maar deze zullen van uitsluitend oeconomischen en financieelen aard zijn. Eindelijk zal, heel in het laatst van dit jaar, de Minister van Koloniën, ter voldoening aan art. 60 der Grondwet, aan de Staten-Generaal aanbieden het Verslag van Bestuur en Staat over 1929 (Nederlandsch Indië, Suriname en Curaçao), met de mededeeling dat slechts een deel gedrukt is en een deel nog niet ter bewerking ontvangen; het kan dan nog een jaar duren voordat het complete verslag ter Landsdrukkerij voor een ieder te verkrijgen zal zijn.

Hoezeer zijn de Amerikanen, met hun groote liefde voor documentatie, ons Nederlanders in dit opzicht vooruit! Voor Porto Rico b.v. (om bij West-Indië te blijven) eindigt het jaar waarover de Gouverneur rapport uitbrengt met 30 Juni; dit rapport wordt in Januari d.a.v. in druk uitgegeven en het dikke boek is dan direct voor een kleinigheid bij het Government Printing Office te Washington verkrijgbaar.

Hier in Nederland beschikken wij nu, begin 1930, over het

Verslag van Bestuur en Staat 1928, d.w.z. het verslag betreffende het jaar 1927.

De naar mijne meening meest belangrijke gedeelten van dit verslag hieronder categorisch behandelende, zal ik niet nalaten, telkens wanneer daartoe aanleiding bestaat, te wijzen op verbeteringen in de documentatie, vergeleken bij vorige verslagen.

Grondgebied. Ook thans weder ontbreekt deze paragraaf geheel en al en wij worden dus opnieuw in het duister gelaten aangaande de juiste grootte van het gebied der Nederlandsche Antillen, waar sedert bijkans 300 jaren met slechts korte onderbrekingen onze vlag heeft gewaaid.

Van het eiland Curaçao kan men de oppervlakte nauwkeurig vinden aangegeven in een verslag van ruim 20 jaar geleden van den Topographischen Dienst in Nederlandsch Indie; voor de overige eilanden is mij geen bron bekend, waaruit andere dan approximatieve cijfers te putten zijn.

Bevolking. Wat de sterkte der bevolking aangaat valt direct het groote verschil op met het jaar tevoren, volgens het onmiddellijk voorafgaande verslag.

Werd voor 1926 een vermindering geconstateerd van 769 zielen, niettegenstaande een geboorte-overschot van 207, voor 1927 viel er een toeneming te boeken van 3317, bij een geboorte-overschot van 778. Dat hier iets bijzonders aan de hand is spreekt van zelf.

De toelichting, dat in het totale bevolkingscijfer niet is begrepen dat betrekking hebbende op personen wier vestiging van zeer tijdelijken aard is, ontbreekt ditmaal en wij mogen dus aannemen dat getracht is het werkelijke aantal inwoners te schatten op 1 Januari 1928.

Welke mate van betrouwbaarheid aan de laatste schatting mag worden toegekend (het bevolkingsbureau werd eerst in het najaar van 1929 geopend) valt zonder nadere verklaring niet te beoordeelen, wat jammer is. Kan men nu veilig het totale cijfer (61479) en de cijfers betreffende de eilanden afzonderlijk (Curaçao alleen 41 014) als deeler gebruiken, wanneer men van bepaalde getallen het gemiddelde per hoofd der bevolking wil bepalen?

Van de 1023 zielen sterke bevolking van St. Eustatius woonden er 1000 ter hoofdplaats; op de andere eilanden was de bevolking nog overal overwegend landelijk. Op Curaçao en St. Maarten bedroeg de stadsbevolking resp. ruim 46% en bijna 40% van het totaal, op Saba, Aruba en Bonaire resp. ruim 29 %, bijna 20% en bijna 16%.

Behalve naar het geslacht wordt de bevolking in het verslag

gespecificeerd naar de geboorteplaatsen, naar kerkgenootschappen en naar beroepen, maar niet naar leeftijden. Wat dit laatste betreft is het dus minder volledig dan het Surinaamsche, maar Curaçao had nu eenmaal nog geen bevolkingsregister. Zal de bevolkings-boekhouding eenmaal in orde zijn (wanneer?) dan zullen, naar verwacht mag worden, aangaande den fysieken, intellectueelen, socialen en oeconomischen toestand der Curaçaosche bevolking nauwkeuriger en uitvoeriger gegevens kunnen worden verstrekt dan tot nog toe mogelijk was.

Het aantal buitenechtelijke geboorten bedroeg ruim 37% van het totale geboortecijfer, dus maar heel weinig minder dan in Suriname in hetzelfde jaar ($\pm 40\%$), wanneer men voor laatstgenoemd gebied buiten beschouwing laat boschnegers en indanen, alsmede die Aziatische immigranten, die niet wettelijk, maar naar eigen zeden en gewoonten gehuwd waren.

Hieronder volgt een staatje van de percentages der b. e. geboorten, met daarnaast de verdeling der bevolking naar woonplaatsen en kerkgenootschappen.

	% der b. e. geb.	% der stads- bevolking	% Roomsche Katholieken
Curaçao	bijna 40%	ruim 46%	ruim 91%
Aruba	„ 21%	bijna 20%	bijna 97%
Bonaire	„ 40%	„ 16%	ruim 99%
St. Maarten . .	ruim 61%	„ 40%	„ 32%
St. Eustatius .	bijna 67%	„ 100%	„ 22%
Saba	ruim 30%	ruim 29%	„ 54%

De eenige van de 6 voorgedragen waarvan vermeld wordt, dat gevallen werden behandeld van moeders die ondersteuning wenschten te ontvangen in de opvoeding harer natuurlijke niet door de vaders erkende minderjarige kinderen, was de voorgedragde van Curaçao, het eiland waar in 1927 evenveel buitenechtelijke kinderen werden geboren als in de gemeente Amsterdam, resp. 477 en 480 n.l. Het aantal bedroeg twee en die 2 moeders hebben van de vermoedelijke vaders der kinderen „eene ondersteuning” ontvangen, zegt het verslag.

Dat de mannen in den regel uit zich zelf voor hun gezinnen — wettige of niet wettige — voldoende zorgen, lijkt echter een te gewaagde conclusie, gegeven de beroepsstatistiek, welke voor het geheele gewest een aantal hoedenvlechtsters en kantwerksters geeft gelijk aan ruim 16% en een aantal huisbedienden,

keukenmeiden en waschvrouwen gelijk aan ruim 6% der totale bevolking, mannen, vrouwen en kinderen tezamen. Van het totale aantal personen dat volgens die statistiek een beroep uitoefende bedroeg dat betreffende de vrouwelijke beroepen ruim 45 %.

De sterftestatistiek is belangrijk verbeterd; niet alleen was het aantal overledenen van onbekenden leeftijd (in 1924 129, in 1925 99 en in 1926 15) thans nog maar 4, maar de leeftijdsklassen zijn nagenoeg gelijk gemaakt aan die der Nederlandsche statistiek. In 1927 was voor het geheele gewest de sterfte beneden 1 jaar procentsgewijze bijna twee maal zoo hoog als in hetzelfde jaar in Nederland en die voor de klasse 1—4 jaar eveneens twee maal zoo hoog; het aantal overledenen van 50 jaar en ouder was ongeveer 33% van het totaal, tegenover ongeveer 57% in Nederland. Vooralsnog geen zeer gunstige cijfers.

Er wordt in het verslag een poging aangewend om voor Curaçao en Aruba de toeneming te becijferen van het drankgebruik; de resultaten echter lijken niet van groote waarde, gegeven de min of meer in de lucht hangende bevolkingscijfers en het gebruik door bezoekers in transitio. Van meer belang is de vermelding, dat op Curaçao van 1926 op 1927 het aantal drankgelegenheden met 50% is toegenomen, op Aruba met 20%; in totaal waren er in 1926 op de zes eilanden tezamen 122 zoodanige gelegenheden, in 1927 echter 152. Ware het aantal officieele vergunningen, in verhouding tot de sterkte der bevolking, een juiste maatstaf, dan zou dit laatste getal, vergeleken bij het aantal vergunningen in Nederland, niet overdreven mogen worden geacht; het ligt echter voor de hand dat deze vergelijking bij lange na niet opgaat.

Dat in 1927 het aantal alcoholische patienten in het krankzinnigen gesticht op Curaçao twee maal zoo groot was als in 1926 en dat het aantal opsluitingen (door de politie) wegens dronkenschap van 295 in 1926 steeg tot 531 in 1927 (zes eilanden tezamen) zijn ook al nieuwe gegevens in dit verslag. Merkwaardig is dat in beide jaren de cijfers der opsluitingen alleen betrekking hadden op Curaçao, Bonaire en St. Maarten. Zou men op de drie andere eilanden (waaronder n.b. Aruba) zich van het opsluiten van beschonkenen hebben onthouden, of daarvangeen aantekening hebben gehouden?

Dat een goede, en goed toegepaste drankverordening voor Curaçao een zegen zou zijn, wordt blijkbaar wel ingezien, gegeven de toon waarop in het algemeen in dit verslag over drankmisbruik wordt gesproken; maar wanneer zal het daartoe komen? Toen verleden jaar, onder den „staat van beleg” na den overval, de

drankgelegenheden op Curaçao eenigen tijd gesloten waren geweest, werd al heel gauw door belanghebbenden bij import en verkoop van spiritualiën op heropening aangedrongen; direct of indirect hebben velen op Curaçao bij het drankgebruik van inheemschen en doortrekkenden groot belang.

Een stevige verhooging der thans abnormaal lage rechten, met het doel de openbare kas dezelfde inkomsten te laten behouden uit een belangrijk kleineren invoer, ware al vast een groote stap in de goede richting.

Aangaande den woningtoestand op Curaçao, te voren geen onderwerp waarover verslag werd uitgebracht, lezen we thans dat er verbetering komt, verder echter niets. Inderdaad, het volk besteedt een deel zijner thans ruime verdiensten aan het bouwen van nieuwe houten huisjes; aangaande den omvang van dezen bouwlust licht ook het verslag over 1927 ons echter niet in. Sedert is, verleden jaar, een overeenkomst aangegaan met een aannemersfirma tot het bouwen van een 100-tal woningen, een maatregel welke inderdaad in zekeren zin aan den woningnood zal tegemoet komen. De vraag is nu maar of men niet uitsluitend op het oog heeft den quantitatieven nood ontstaan door den grooten toevloed van meer gegoeden, van Europeesch personeel van ondernemingen.

In dezen nood zouden de ondernemingen in kwestie desnoods zelf kunnen voorzien; het opruimen echter van krotwoningen in nauwe steegjes, waar een deel der inheemsche bevolking leeft, tot schade aan gezondheid en zedelijkheid, is bij uitstek overheidstaak.

Onderwijs. Van hetgeen dienaangaande wordt gezegd, trekt vooral de aandacht het paragraafje „Uitkomsten van het onderwijs”, waarvan echter onderdeel I „Algemeene opmerkingen” in het verslag over 1927 niet eens een heele kolom beslaat.

De conclusies van de meeste der plaatselijke schoolcommissies, dat de uitkomsten bevredigend zouden mogen worden genoemd, worden door den Inspecteur onder zoodanige reserves aanvaard, dat er eigenlijk geen reden tot tevredenheid overblijft. Dit is wel een ander geluid dan uit vroegere verslagen werd vernomen. Het veelal onvoldoend peil der leerkrachten aan den eenen kant en aan den anderen de neiging bij de leerlingen om de school ontijdig — d. w. z. voordat alle klassen doorloopen zijn — te verlaten, alsmede om de ochtendschooltijden te verzuimen, ziehier wat er volgens de inspectie — volgens het Gouvernement dus — aan het onderwijs hapert. Voorzeker geen onbeteekenende klachten; en die klachten worden niet gecompenseerd door den gunstigen in-

druk, welke het overzicht maakt van het aantal leerlingen der scholen (gemiddeld voor alle eilanden 15 % der totale bevolking), vooral niet wanneer men dan uit een ander overzicht gewaar wordt, dat alleen de 7 openbare en de 28 bijzondere scholen voor lager onderwijs — het eigenlijke volksonderwijs dus — aan de openbare kas hadden gekost, alleen aan bezoldigingen en bijslagen, onderhoud en leermiddelen, de ronde som van 3½ ton.

Eigenaardig doet de mededeeling aan dat, waar op verschillende scholen het lezen, het rekenen en het Nederlandsch in de vroege uren van den dag worden onderwezen, de laatkomers onder de leerlingen juist het belangrijkste deel van het onderwijs missen. Men vraagt zich af, wat er dan wel op de latere uren aan de kinderen uit de volksklasse wordt gedoceerd.

Gegeven den toestand, zooals die in het verslag wordt geschetst, valt het zeker te meer te betreuren dat, althans op de Benedenwindsche Eilanden, geen herhalings- en vervolgonderwijs worden gegeven.

Over de leerplichtkwestie laat dit verslag zich niet uit. In dat over 1925 werd gezegd, dat vooralsnog aan de invoering niet te denken viel, op grond van plaatselijke omstandigheden, zonder dat die omstandigheden nader werden omschreven. Eén zeer belangrijke omstandigheid zou inderdaad aan de invoering in den weg staan en wel deze dat er op Curaçao, buiten het stadsdistrict, geen enkele openbare school bestaat, op Aruba evenmin en op Bonaire op het geheele eiland niet. Men zou moeilijk de bevolking door een wet kunnen dwingen om de kinderen naar school te zenden, zonder een voldoende aantal voor iedereen bereikbare openbare scholen.

Aan handels- en zeevaarthonderwijs werd ook in 1927 niets gedaan, wat zeker te betreuren is, gegeven de gewichtige rol welke handel en scheepvaart op bepaalde eilanden spelen in het oeconomisch leven.

Van het vak- en ambachtsonderwijs behandelt het verslag alleen de leergangen in stroovlechten, een bezigheid welke bij de zoozeer verhoogde welvaart veelal niet meer loonend wordt geacht. Deze beperking vindt haar grond waarschijnlijk hierin, dat Curaçao wel een ambachtsonderwijs-verordening heeft (van 1923) maar geen ambachtsonderwijs; met uitzondering dan van dat gegeven in het R.K. gesticht voor jongens, waarin weezen, voogdijkinderen en Regeeringskinderen worden opgenomen.

Er zijn ter hoofdplaats vier scholen voor M.U.L.O., twee openbare (1 voor jongens en 1 voor meisjes) en twee bijzondere (eveneens 1 voor jongens en 1 voor meisjes).

Met betrekking tot de openbare school voor M.U.L.O. voor jongens werd de hoop uitgesproken dat over eenige jaren de tijd voorbij zou zijn dat klachten over het onderwijs op deze school (de Hendrikschool) als maar al te gegrond niet konden worden teruggevoerd. Intusschen is in 1929, bij de behandeling der begroting voor 1930, nog niet de positieve verzekering kunnen worden gegeven dat het onderwijs op die school geheel op peil was gebracht.

Het openbare M.U.L.O. voor jongens is voor een belangrijk deel der inwoners van het eiland van het allergrootste belang, verdergaand onderwijs dan M.U.L.O. immers is er ter plaatse niet te bekomen.

Moet dit soort onderwijs voorzien in zuiver plaatselijke behoeften, of behoort het gericht te zijn op aansluiting bij het M.O. in Nederland? In beide gevallen behoort het op peil te staan; liefst beantwoorde het aan beide doeleinden.

Welvaart. Het petroleum —, annex scheepvaartbedrijf op Curaçao gaf eind 1927 werk aan ruim 550 employés en ruim 5000 arbeiders en schepelingen; sedert heeft nog aanzienlijke toeneming plaats gehad. Dit bedrijven-complex betaalde in 1927 ruim 11 miljoen gulden aan salarissen en loonen uit (in 1928 ongeveer 15 miljoen).

Aangaande de overige scheepvaartbedrijven op Curaçao, die toch zeker ook wel ongeveer een miljoen gulden onder de menschen zullen hebben gebracht, worden in het verslag over 1927 wederom geen cijfers genoemd, aangaande de werkgelegenheid etc op Aruba evenmin.

Bij de fosphaatwinning op Curaçao vonden in 1927 ruim 500 arbeiders emplooi, tegen de gewone (niet genoemde) loonen.

Noode worden ook thans weder gegevens gemist aangaande den loonstandaard en de kosten van eerste levensbehoeften, de huishuren en dienstbode-loonen.

Het aantal in bedrijf zijnde motorrijtuigen wordt niet vermeld.

Met betrekking tot het spaarwezen zijn wederom alleen te vinden de cijfers der Spaar- en Beleenbank (per 30 Juni 1927) en die van de Postspaarbank (per 31 December 1927), welke tezamen geen compleet beeld geven, en niet naar de eilanden zijn gespecificeerd.

Van de bevolking op Aruba wordt medegedeeld, dat zij nog niet voldoende spaart en dat het „misbruik” van het daar verdiende geld groot is, een meening welke verder niet wordt toegelicht.

Volksgezondheid. Het betreffende gedeelte van dit verslag geeft

wel blijk van een — zeer te waardeeren — streven om nu eens wat meer over deze uiterst gewichtige aangelegenheid mede te deelen dan vroeger gewoonte was.

Legt men dit verslag naast het Surinaamsche voor hetzelfde jaar, dan kan men zich niet onttrekken aan den indruk dat Curaçao, ten aanzien van de bestrijding van volksziekten, verloskundige hulp en zuigelingenverzorging, zelfs bij Suriname achterstaat. En uit de meer recente gegevens (begrootingsstukken 1930) blijkt allerm minst dat sedert iets van beteekenis zou zijn gedaan om verbetering te verkrijgen.

Volgens het verslag kwam in Curaçao het aantal sterfgevallen aan t.b.c. neer op 97.7 per 1000, maar weinig meer dus dan het Nederlandsche cijfer in hetzelfde jaar (92). Van meer belang is het echter te weten hoeveel personen aan t.b.c. stierven per 10.000 inwoners en dan komt men voor Curaçao op ongeveer 17, tegenover 9.4 in hetzelfde jaar in Nederland, wat een heel anderen kijk geeft op de zaak.

Het aantal verpleegden in het krankzinnigengesticht op Curaçao (127 op 1 Januari 1928) geeft een percentage van de sterkte der totale bevolking dat belangrijk hooger is dan in Suriname en belangrijk lager dan in Nederland; beschouwingen worden hieraan niet vastgeknoopt. Het verslag wijst op den — inderdaad hoogst onbevredigenden — toestand, dat de ziekeninrichting waar de landspatienten worden verpleegd en de zetel van den openbaren gezondheidsdienst (met laboratorium) op Curaçao gelegen zijn in twee verschillende stadsgedeelten, onderling verbonden door een brug, welke laatste gedurende een belangrijk gedeelte van den dag, in verband met het scheepvaartverkeer, meer open is dan dicht.

Dat de hoofdplaats op Curaçao eigenlijk den naam niet verdient van „a spotless town”, haar vele jaren geleden eens door een oppervlakkig oordeelend vreemdeling gegeven, daarmede zullen alle meer bevoegden het wel eens zijn en ten overvloede wordt dat thans nog eens officieel bevestigd door wat in het verslag over 1927 wordt gezegd aangaande het faecale vraagstuk en den reinigingsdienst.

Tusschen erkenning van het verkeerde evenwel en het nemen van maatregelen tot verbetering ligt een lange weg, vooral in Curaçao.

Belastingen. De gebruikelijke staat der belastbare inkomens geeft voor het belastingjaar 1926/27 4334 aanslagen in de inkomstenbelasting van in het gewest wonende personen (waarvan 3920 op het eiland Curaçao); personen met een inkomen van f 2000.—

of meer — inkomens dus welke in den regel wel niet aan de aandacht van den fiscus zullen ontgaan — waren er totaal 2159, waarvan 2011 op het eiland Curaçao.

Van de ruim 1000 inwoners van St. Eustatius waren er 33 met een belastbaar inkomen, waaronder 9 met een inkomen van f 2000.— of meer; hoogste aanslag f 6800.—.

In Nederland waren in hetzelfde belastingjaar 226 personen per 1000 inwoners in de Rijksinkomstenbelasting aangeslagen, waarvan 69 met een inkomen van f 2000.— of meer; voor het gewest Curaçao komt men tot resp. 71 en 36 per 1000 inwoners.

Van de 10 in het gewest gevestigde lichamen met een belastbaar inkomen (alle op Curaçao) hadden slechts drie een eenigszins belangrijke winstuitdeeling gedeclareerd, t.w. één à f 100.000.—, één à f 225.000.— en één à f 600.000.—. Waar het Curaçaosche oliebedrijf in 1926 3.172.990 ten ruwe olie aanvoerde (en daarvan 2.673.200 ton verwerkte) en in 1927 4.733.480 ton (waarvan 3.973.939 ton verwerkt), lijkt het systeem om „dochtermaatschappijen” te belasten naar de uitdeelingen aan aandeelhouders voor den fiscus niet erg voordeelig.

Tegenover de bovenbedoelde 10 lichamen, met een gezamenlijk belastbaar inkomen van f 975.400.—, stonden 26 buiten Curaçao wonende personen en buiten Curaçao gevestigde lichamen met een gezamenlijk in Curaçao belastbaar inkomen van f 1.542.500, (waarvan 24 op het eiland Curaçao, met een totaal inkomen van f 1.537.200). De hoogste (alle op Curaçao) waren drie à f 150.000, één à f 231.400.— en één à f 1.110.500.—. Onder deze laatsten moet zich hebben bevonden het mijnbedrijf, dat in 1926 106.807 ton in 1907 108.881 ton fosphaat uitvoerde.

Mijnproducten van eigen bodem zijn in Curaçao aan rechten onderworpen (opbrengst uitvoerrecht fosphaat, in 1926 f 126.685.—, in 1927 f 129.444.—), terwijl van ruwe olie, een buitenlandsch product, geen enkel recht geheven wordt. Bedrijfs- of omzetbelastingen zijn in Curaçao onbekend, tenzij men als zoodanig zou willen beschouwen dat gedeelte der inkomstenbelasting dat betrekking heeft op buiten Curaçao gevestigden, die in Curaçao verzekeringen afsluiten; de petroleumraffinaderijbelasting dient uitsluitend om de openbare kas schadeloos te stellen voor gederfd invoerrecht.

In Aruba werden in het belastingjaar 1926/27 slechts in het gewest wonende natuurlijke personen in de inkomstenbelasting aangeslagen, zoodat het aldaar werkende uitheemsche oliebedrijf, dat niet raffineerde, blijkbaar niet belastbaar was.

In- uit- en doorvoer. Meer nog dan met sommige andere gegevens het geval is, valt het ten aanzien van de cijfers van in-, uit- en doorvoer te betreuren dat het „koloniaal verslag” met zoo enorme vertraging wordt uitgegeven.

Intusschen behouden de cijfers een zekere waarde en ditmaal zijn eenige verbeteringen aangebracht in de overzichtsstaten, welke niet anders dan met vreugde kunnen worden begroet. Wij weten thans, dat de waarde van den invoer berekend is zonder kosten, als verpakking, vracht en assurantie; verder geven de staten van invoer en uitvoer voor het eerst volledige specificatie naar de landen van herkomst en bestemming (de uitvoer-statistiek spreekt abusievelijk eveneens van landen van herkomst).

Jammer is, dat niet naar de landen van herkomst en bestemming is gerecapituleerd, behalve dan voor zoover betreft Nederland. Ook is in de invoerstatistiek het procent niet gespecificeerde goederen („alle andere goederen”) nog veel te groot, waarde in 1927 bijna 6 miljoen, waarvan bijna $4\frac{1}{2}$ miljoen betrekking heeft op den invoer op Curaçao; voor een niet onbelangrijk deel zijn het goederen uit Nederland, welke niet naar hun aard zijn omschreven.

Dat de totalen van invoer en uitvoer in zulke enorme cijfers loopen wordt natuurlijk hoofdzakelijk veroorzaakt door den invoer van ruwe olie en de verschepingen door het oliebedrijf naar het buitenland; de Kamer van Koophandel en Nijverheid op Curaçao berekende „de plaatselijken omzet” van dat eiland, na aftrek dus van de „oliecijfers”, voor zoover deze te berekenen vallen, voor 1927 op $28\frac{1}{2}$ miljoen gulden invoer en $3\frac{3}{4}$ miljoen gulden uitvoer. Wat dan, rekening houdende met de bijkomende kosten op den invoer, zou neerkomen op een invoersaldo van zoowat $27\frac{1}{2}$ miljoen gulden (ongeveer 600 gulden per hoofd der bevolking), een saldo dat niet voor een voldoende deel wordt verklaard door de bekende cijfers der salarissen en loonen in bedoeld jaar door olie- en scheepvaartbedrijven onder de bevolking gebracht.

In verband met de klacht, geuit in het Handelsadresboek voor Nederlandsch West-Indië 1929, als zouden te veel goederen worden ingevoerd uit vreemde landen, welke uit Nederland hadden kunnen worden betrokken, is het wel van belang den invoer uit het moederland in 1927 wat nader te beschouwen.

Ten eerste is er een reeks van goederen welke voor een overwegend deel uit Nederland werden geïmporteerd, t.w.:

Dakpannen	voor 100%
Kaarsen	voor ruim 91%

Bewerkt ijzer	voor bijna	77%
Bier en maltzextract en jenever, tezamen	„ ruim	74%
Diverse provisiën (aardappelen, azijn, boonen en erwten, boter, kaas, margarine, rijst, thee, uien en vruchtenjam) tezamen	„ bijna	71%
Sigaren	„ „	70%
Cement	„ ruim	60%
Bewerkt goud en zilver	„ „	56%
Lucifers	„ bijna	56%
Lijnolie	„ „	56%
Machinerieën en materialen voor telefoon- en telegraaflijnen	„ ruim	50%
Verder enkele artikelen, voor minder dan de helft uit Neder- land afkomstig, maar toch voor een grooter deel dan uit eenig an- der land, t.w.:		
Glas en glaswerk, uit Nederland.	bijna	47%
(uit Duitschland ruim 22%, uit de V. S. bijna 19%)		
Rijwielen, uit Nederland	„	40%
(uit Engeland bijna 31%)		
Voor Nederland interessante artikelen, in den invoer waarvan an- dere landen grootere aandeelen hadden dan Nederland, waren o.a.:		
Aardewerk en porcelein, uit Nederland	bijna	32%
(Duitschland ruim 43%)		
Zeep, uit Nederland	„	32%
(Engeland bijna 57%)		
Drogerijen en chemicaliën, uit Nederland	„	31%
(Ver Staten bijna 88%)		
Machinerieën en materialen voor petroleum-raffinade- rijen, uit Nederland	ruim	30%
(Ver. Staten ruim 40%)		
Oliën, diverse soorten, uit Nederland.	„	30%
(V. S. ruim 40%), Engeland ruim 25%)		
Suikerwerk en chocolade, uit Nederland	bijna	28%
(V. S. ruim 43%)		
Beschuit, fijne, uit Nederland.	ruim	24%
(Engeland ruim 42%)		
Meubelen, uit Nederland	„	23%
(V. S. ruim 58%, Duitschland bijna 28%)		
Verfwaren, uit Nederland	„	20%
(Engeland bijna 58%, V. S. ruim 21%)		
Verduurzaamde levensm., uit Nederland	bijna	20%
(V. S. bijna 67%).		

Reuzel, uit Nederland	bijna 20%
(V. S. bijna 76%)	
Geëm. ijzerwerk, uit Nederland	ruim 15%
(Duitschland ruim 54%, V. S. bijna 24%)	
Machinerieën en materialen voor electrische verlichting	
uit Nederland	ruim 13%
(V. S. bijna 67%)	
Touw, uit Nederland	minder dan 7%
(Engeland bijna 63%, V. S. bijna 29%)	
Beschuit, gewone, uit Nederland	ruim 5%
(V. S. bijna 88%)	

Van de geïmporteerde schoenen was uit Nederland slechts afkomstig ruim 3%, van manufacturen ruim 2½%, van gemaakte kleeën minder dan 1%, van sigaretten dito, van witte suiker minder dan 1/10%, van ledige zakken niets.

Dat Nederland in het algemeen een minder goede figuur maakte in de invoerstatistiek van het gewest Curaçao, kan niet worden beweerd, in aanmerking genomen dat geen preferentiele rechten worden geheven, dat de Vereenigde Staten zooveel dichter bij liggen en dat in laatstgenoemd land bepaalde landbouw- en vee-teeltproducten overvloedig en dus goedkoop zijn.

Bij dit alles echter moet worden bedacht, dat de Curaçaosche invoerstatistiek alleen rekening houdt met de landen van herkomst, wat den aanvoer betreft, niet wat betreft den oorsprong, zoodat veel van hetgeen als uit Nederland afkomstig wordt geboekt niet in Nederland is geproduceerd. En zoo ook ziet natuurlijk de vrij aanzienlijke aanvoer in 1927 uit de Amerikaansche Antillen (voor ruim een miljoen gulden in het geheele gewest), waaronder vele niet tropische producten, ten deele op overschepping op Porto Rico.

Uit Suriname werden in 1927 in Curaçao ingevoerd rum en hardhout, maar geen mais en maismeel, bruine suiker of koffie, heel weinig rijst en nagenoeg geen verse vruchten.

Ook in 1927 werd een aanzienlijk grooter bedrag aan accijns op gedistilleerd ontvangen dan overeen zou stemmen met de ingevoerde hoeveelheid, zoodat er nog steeds wederuitvoer schijnt plaats te hebben zonder afschrijving van rechten (invloed der Amerikaansche drankwet); over de zes jaren 1922 t/m 1927 komt men tot een bedrag van ruim drie ton als totaal der op deze eigenaardige wijze verkregen bate voor de openbare kas.

Scheepvaart. Waar de cijfers betrekking hebbende op de scheepvaart allang bekend waren en sedert al weder belangrijk overtrof-

fen zijn, verdient de scheepvaartstatistiek over 1927 alleen nog eenige vermelding in verband met de inrichting. Als landen van herkomst en bestemming der schepen vermeldt men, jaar in en jaar uit en ook thans weder: Canada — maar ook Nova Scotia —, de Kanaal Zone — maar ook Panama —, de N. Amerikaansche Antillen — maar ook Porto Rico —, de Engelsche Antillen — maar ook St. Vincent —, wat een weinig zorgvuldige indeeling moet worden geacht. Erger nog is dat men onder die landen ook steeds aantreft het niet bestaande Britsch Cayenne; in een officieel verslag, waarvan de bewerking eenige jaren in beslag heeft genomen en dat de onderteekening draagt van den Minister van Koloniën, toch wel wat te bar.

De verzameling naar de vlaggen specificeert niet tevens naar de eilanden, wat jammer is; de Nederlandsche vlag stond ook voor 1927 weder bovenaan, met bijna 50% der stoomschepen (bijna 40% der tonnage) en ruim 56% der zeilschepen (ruim 60% der tonnage).

Eerst uit de behandeling der begroting voor 1929 (Memorie van Antwoord) bleek dat het Gouvernement meer aandacht wilde besteden aan de scheepvaartstatistiek; het is echter te hopen dat reeds voor 1928 de overzichten in het verslag verbeteringen zullen vertoonen.

Douanediens. In 1927 waren de getallen der op Curaçao aangekomen en van daar vertrokken reizigers resp. 23384 en 20933; het aantal der transito-passagiers was 24866. Bovendien moeten nog ettelijke duizenden aldaar thuisbehoorende zeevarenden zijn afgezonderd. En waar deze getallen sedert nog steeds grooter zijn geworden, kan worden aangenomen dat per jaar ongeveer 30.000 personen op Curaçao aankomen die bagage aan wal brengen, d.i. gemiddeld ruim 80 per dag.

Wil Curaçao geen vrijplaats worden voor ongerechtigheden, dan zal aan het toezicht op ontschepeing veel zorg moeten worden besteed, niet alleen wat betreft de toelaatbaarheid der personen, maar ook ten aanzien van hetgeen zij mede aan land brengen.

De invoer en (of) doorvoer van wapenen, verdoovende middelen en gemunt zilver,¹⁾ zijn verboden of aan permissie onderhevig, die van pornographische geschriften en afbeeldingen moet krachtens tractaat worden tegengegaan; dat alles zou eischen stellen waaraan de Curaçaosche douane voorshands wel niet zal voldoen. Men bedenke maar eens wat er alleen reeds noodig is om de belangen van den fiscus te beschermen en om toezicht te houden op de duizen-

¹⁾ Bij verordening van 4 Maart 1930 is de verordening op den invoer van gemunt zilver ingetrokken.

den schepen, met hunne bemanningen en transito-passagiers, die wel niet met bagage debarkeeren, maar toch wel eens aan den wal gaan. Dat de dienst aan de door den huidige omvang van het verkeer gestelde eischen zou voldoen (M.v.A. Ite Kamer, begrooting Koloniën 1930) lijkt dan ook nogal aan den optimistischen kant, gegeven ook de gevallen van misbruik van vuurwapenen, het bestaan van opium-kitten en het vinden van voorraden verdoovende middelen, waarvan af en toe blijkt.

Rechtspraak. Dat het aantal strafzaken in 1927 door de zes kantongerechten behandeld bijna 25% hooger was dan het aantal van 1923 (burg. zaken bijna 50% hooger) bewijst wel dat de aanwas der bevolking en de toenemende bedrijvigheid ook de taak der rechterlijke macht verzwaaert. Van het aantal zaken aan het einde des verslagjaars nog in behandeling wordt geen melding gemaakt; in het Surinaamsche verslag doet men dit wel, althans wat betreft de civiele zaken.

Niet één strafzaak is in aanmerking gekomen voor bijzondere vermelding in het Curaçaosche verslag; van den omvang der opgelegde straffen geeft het verslag geen overzicht. Uit de verhouding echter tusschen het aantal behandelde strafzaken en het getal der in den loop van het jaar in de strafgevangenissen en het huis van bewaring opgenomenen mag worden afgeleid, dat de groote meerderheid der straffen uit geldboeten moet hebben bestaan (aantal door de kantongerechten behandelde strafzaken 842, aantal beklaagden en aantal vrijgesprokenen onbekend, aantal opgesloten — behalve gijzeling en voorarrest — 210).

De moeilijke vraag, of een doodvonnis al dan niet moet worden ten uitvoer gelegd, heeft zich (sedert hoe lang reeds?) niet voorgedaan, om de eenvoudige reden dat er geen aanleiding bestond om de doodstraf over eenigen beklaagde uit te spreken.

Wat niet is echter kan komen; in Suriname werd, voor het eerst sedert een jaar of vijf, zes, in 1927 weder eens een beklaagde ter dood veroordeeld.

Hoewel het strafrecht volgens de Westindische Regeeringsreglementen „zooveel mogelijk in overeenkomst met de in Nederland bestaande wet” behoort te worden geregeld, is nog steeds de doodstraf gehandhaafd gebleven; dat in dit opzicht gelijkheid met de moederlandsche rechtsbedeeling niet mogelijk zou zijn lijkt moeilijk vol te houden. Gesteld het ware met betrekking tot Suriname een steekhoudende argumenteering dat aldaar de bevolking voor een zoo groot deel uit Aziaten bestaat, voor het gewest Curaçao kan men uit de verdeeling der bevolking naar geboorteplaat-

sen en kerkgenootschappen geen eenigszins aannemelijk motief putten voor de afwijking van het Nederlandsche strafrecht, met betrekking tot de doodstraf.

In Suriname is wel eens beweerd, dat vrijheidsstraffen en dwangarbeid eigenlijk weinig indruk kunnen maken op contractarbeiders onder de P. S.; toch heeft men aldaar de lijfstraffen evenmin behouden als hier te lande.

Wanneer zullen er in Ned. West-Indië stemmen opgaan om met betrekking tot de doodstraf de strafwet verder te modernizeeren in Nederlandschen geest?

Politie. Dat de sterkte — niet alleen op Curaçao, maar ook op Aruba — onvoldoende was, is wel de meest belangrijke mededeeling, de politie betreffende, in het verslag over 1927. Van eenig ander middel om in het tekort te voorzien, dan het bij advertentie oproepen van sollicitanten, wordt niets vermeld. Dat zich geen voldoende aantal kandidaten aanbood is waarschijnlijk het gevolg hiervan, zegt het verslag laconiek, dat de betaling niet aantrekkelijk genoeg was.

Hoezeer intusschen, alleen reeds op Curaçao, de taak der straatpolitie is verzwaaard, kan blijken uit het aantal in het Fiscalaat aldaar „opgenomen” personen wegens desertie (schepelingen?) en het plegen van ongeregeldeheden; dronkenschap wordt hierbij niet afzonderlijk genoemd.

Toen verleden zomer een onzer provinciale dagbladen de Curaçaosche toestanden behandelde, gaf dat blad blijk van die klanten van het fiscalaat voor veroordeelden aan te zien en ook vergiste het zich in de jaartallen en de cijfers, wel een bewijs dat bestudeering der verslagen tot verkeerde conclusies kan leiden.

Het feit echter is er niet minder sprekend om dat het aantal der door de politie opgesloten, in 1923 365, in 1927 niet minder dan 1222 bedroeg. Eenige verklaring van dit laatste abnormaal hoge cijfer (dat voor het onmiddellijk voorafgaande jaar was 571) wordt in het verslag niet gegeven.

Waar zoovele jaren achtereen de verslagen klachten hadden bevat over het gehalte van het politiepersoneel (in de Tweede Kamer haalde de Heer IJzerman op 10 December j.l. zoodanige klachten aan sedert 1919) constateert het verslag over 1927 eensklaps eenige verbetering met betrekking tot gedrag, ijver en bekwaamheid, om dan te besluiten met de mededeeling, dat op het einde van dat jaar bij K. B. de politiedienst aan de Troepen werd opgedragen. Wat er alzoo over deze overgang tot het systeem der M. P. is te doen geweest behoeft thans niet te worden opgehaald.

Die klachten, jaar in en jaar uit, in een officieel verslag, maakten den indruk dat de autoriteiten aan den eenen kant den treurigen toestand blootlegden om verantwoordelijkheid te ontgaan, maar daarbij meteen een achterdeurtje openhielden, door de klachten te uiten in den vorm van een aanloop tot het vermelden der aan politiebeambten opgelegde disciplinaire straffen. Werd men in gebreke gesteld wegens het onvoldoende der politie, dan kon men daartegen aanvoeren den waren toestand nimmer te hebben verzwegen en tegen het verwijt van een te pessimistisch oordeel kon men aanvoeren dat, zoolang er nog gestraft moet worden, het gehalte te wenschen overlaat. Algemeene ongunstige beoordeelingen intusschen, zooals het Curaçaosche verslag jaar op jaar bevatte en welke in haar continuïteit absurd zijn, komen in de verslagen van Suriname niet voor, hoewel ook aldaar natuurlijk bij de politie disciplinair gestraft wordt. Het Surinaamsche voorbeeld verdient ook in het belang van het prestige der politie navolging, zoolang er in Curaçao nog burgerpolitie zal dienst doen; van een geheel militair corps zullen de conduites uit den aard der zaak niet in de verslagen worden opgenomen.

Het Curaçaosche verslag bevat geen opgave van het aantal buitengewone agenten van politie, hetwelk in 1927 niet onaanzienlijk moet zijn geweest; ook de Regeeringsverklaringen naar aanleiding van den overval in 1929 maakten van deze hulpkrachten geen melding.

Gevangeniswezen. Bij de opgaven aangaande de bevolking der gevangenen wordt gespecificeerd naar de eilanden; overigens bevat het verslag over 1927 slechts mededeelingen aangaande het gevangeniswezen op Curaçao. Op één plaats in dit verslag kan men lezen, dat de localiteiten en de daarin aanwezige meubelen behoorlijk werden onderhouden, op een andere dat de gevangenis niet aan hygiënische eischen voldeed, dat er gebrek was aan licht en lucht en dat onderzoek en behandeling van zieke gevangenen er niet op voldoende wijze kon plaats hebben. Klachten over verouderde en weinig doelmatige constructie werden „niet ongegrond” bevonden en de bouw van een nieuwe gevangenis werd dan ook (in 1927) „overwogen”. Intusschen werden daartoe zelfs bij de begroting voor 1930 nog geen gelden aangevraagd, hoewel bij de behandeling dier begroting de klachten van de meest bevoegde zijde duidelijk werden omscheveen en zeer ernstig bleken.

Ook „zou” er in 1927 meer aandacht worden geschonken aan de bewaking der gevangenen; in dat jaar wisten er 5 te ontvluchten en in de sedert verlopen jaren is, ondanks die meerdere aandacht, het euvel der ontvluchtingen niet verdwenen.

Het gemiddeld aantal gevangenen op Curaçao bedroeg in de laatste 5 jaar 135; laagste cijfer, op 31 December 1924, 118, hoogste, op 31 December 1927, 178.

De in het openbaar te werk gestelden hielden in 1927 in de stad een gedeelte der straten en pleinen schoon, verder verrichtten aldaar gevangenen corvée-diensten buiten de gevangenis (in politiewachten en landskantoren en binnen de fortificatiën der militairen).

Langzamerhand zal men wel moeten inzien, dat openbare arbeid door gevangenen in een zóó drukke stad als die op Curaçao niet wenschelijk is en aan het verrichten van corvéediensten in het fort kunnen bezwaren verbonden zijn, zooals uit het incident van 8 Juni 1929 is gebleken. Om dan nog maar niet te spreken van de principieele bezwaren; uit de maatschappij verwijderden behooren geen contact met het publiek te hebben. Alleen met het bouwen van een nieuwe gevangenis zal men dus nog lang niet zijn waar men wezen moet.

Bovenwindsche Eilanden. Aangaande den toestand dezer eilanden, zoo wordt er op Curaçao gezegd, maakt men zich in Holland drukker dan wij hier. En zoo is het; ook het verslag over 1927 bevestigt dat oordeel.

Resumeerende wat er in het verslag nog is te vinden, buiten en behalve hetgeen op verschillende plaatsen hierboven al is aangehaald, krijgt men het volgende overzicht:

alle drie de eilanden: bevolking afgenomen (op 1 Januari 1928 tezamen nog 4791);

St. Maarten: oeconomische toestand laat nog te wenschen, maar emigratie naar andere eilanden wordt als een lichtpunt beschouwd; invoer, uitvoer en doorvoer achteruitgegaan;

St. Eustatius: oeconomische toestand verergerd; invoer en uitvoer achteruitgegaan;

Saba: oeconomische toestand niet slechter geworden; invoer iets vooruit, uitvoer iets achteruitgegaan.

Het bevolkingsvraagstuk is natuurlijk allerprecairst; het aantal inwoners bedroeg op 1 Januari 1863 7168, dus een vermindering met één derde in 64 jaren; de bevolking der drie Benedenwindsche eilanden nam in diezelfde periode met ruim 120% toe.

Zich te troosten met de gedachte dat tegenwoordig vele Bovenwinders op Curaçao en Aruba arbeid kunnen vinden en dat hun loon voor een deel aan de achtergeblevenen ten goede komt ware natuurlijk zelfbedrog. Er was in 1927 op elk der drie eilanden nog een geboorteoverschot (60 zielen voor alle drie tezamen), maar dat

kan niet zoo blijven wanneer de uittocht van mannen en vrouwen in den kracht des levens blijft aanhouden en ten slotte zouden er overblijven drie stukjes Nederlandsch grondgebied, op elk waarvan misschien nog onze vlag zou waaien, maar waar geen menschen meer zouden wonen.

Zijn er daarboven voor Gouvernementsrekening geen openbare werken te verrichten, waardoor arbeidsgelegenheid zou kunnen worden geschapen, in afwachting van verderstreckende maatregelen, ter bevordering van het kleine landbouwbedrijf? Zelfs op Curaçao, waar klimaat en bodemgesteldheid zooveel ongunstiger zijn, gaat men zich volgens het verslag buiten meer toeleggen op het verbouwen van groenten en op den veeteelt, nu er in de stad zooveel afzet is te vinden; hulp aan de landbouwers op de Bovenwindsche eilanden lijkt dus wel bij uitstek een voor de hand liggende taak der overheid.

De koloniale verslagen geven in het algemeen slechts opsommingen van feiten en cijfers en laten meestal de conclusie aan den lezer over. Pas onlangs echter hebben wij van de zijde der Regeering kunnen vernemen, dat „de toestanden in Curaçao in menigerlei opzicht zeer veel te wenschen laten”, wat voor belangstellenden zeker geen nieuws was.

Den nieuwen Gouverneur wacht dus wel een zeer moeilijke taak, te moeilijker waar voldoende hulpkrachten hem vooreerst wel zullen ontbreken.

Desniettemin een taak welke ieder man van initiatief en energie hem moge benijden.

Amsterdam, Februari 1930.